

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

Privilegium XLV. Beneficia regularia, tantûm regularibus conferenda sunt,
& in dubio beneficium fundatum in Monasterio præsumitur regulare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

PRIVILEGIUM XLIII.

Monasterium non obligatur ex mutuo nisi probetur verum in eius utilitatem.

1. A civitate ducitur argumentum ad Ecclesiam.

2. Quid juris si mutuum à Prælo cum consensu Capituli acceptum? remissive.

1. Civitas (inquit Vlp. in L. 27. ff. si certum per) mutui datione obligari potest, si ad utilitatem ejus pecunia versa sint, alioquin ipsi soli, qui contraxerunt non Civitas tenebitur. Idem jus civitatis ad Ecclesiam transferunt DD. & factis colligitur ex Auth. hoc jus porrectum, in fin. C. de SS. Eccl. c. pen. X. de fideiuss. c. 1. ibi. pro necessitate Ecclesia contra de solutione. Sed an hæc probatio verisionis in utilitatem Ecclesie si Prælati vel Administratores unâ cum consensu, Conventus seu Capituli mutuas pecunias accepit controversia est: De qua videatur Fach. 2. Contr. c. 77.

PRIVILEGIUM XLIV.

Monasterium potest exceptionem non numeratæ pecuniæ etiam ultra biennium opponere.

1. Quid sit exceptio non numeratæ pecuniæ.

2. Hac privilegium consequitur ex priore.

1. Si debitor in chirographo fateatur se accepisse pecuniam mutuatam, & ex postfacto conventus super mutuo neget sibi pecuniam aliquando ab Actore seu Creditore numeratam esse, idque intra biennium fecerit, audietur eatenus, ut in Actorem transferat onus probandi, pecuniam numeratam fuisse, post biennium vero elapsam de foro Civili absoluta solvendi obligatio constituitur. Præsumitur enim præsumptione juris & de jure (contra quam non admittitur probatio in contrarium) Chirographum tanto tempore relicturn non fuisse apud Creditorem nisi pecuniam accepisset, s. s. Infr. de Litt. obl. at tamen exceptio in Monasterio ex priori privilegio consequitur: si enim Creditor non potest eam effectu agere ad suam debitum conse-

quendum, nisi probet in utilitatem Ecclesie convertum, profectò non Monasterio sed ipsi pecuniæ numeratio probanda incumbet, tradit etiam Tyraq. priv. 154. Cum Baldo in auth. hoc jus porrectum, C. de S. Eccl.

PRIVILEGIUM XLV.

Beneficia regularia, tantùm regularibus conferenda sunt, & in dubio beneficium fundatum in Monasterio præsumitur regulare.

1. Quanam dicantur beneficia secularia.

2. Quando beneficium regulare possit commutari in seculari.

3. Quanam regularia.

4. In Monasterio fundatum beneficium præsumitur regulare.

5. Mala consequentia S. Petrus fuit secularis, ergo omnia beneficia præsumuntur talia.

6. Consensus Abbatis & Conventus, requiritur ut in Monasterio fundetur beneficium seculari, eritque tunc Monasterium Compatriotica.

7. Beneficiorum secularium incapaces sunt Religiosi.

8. Possunt autem eligi in Episcopos.

9. Item promoveri ad dignitates Ecclesiarum collegiarum.

10. Item ad Parochias saculares.

11. Constitum à quodam traditum circa promotionem Religiosorum ad Parochias.

Communis beneficiorum divisio est, quod alia sint secularia, alia regularia; secularia dicuntur illa, quæ vel ab initio pro Clericis secularibus fundata sunt, vel in quibus ex succedente præscriptione 40. annorum, vel legitima fundationis ex autoritate sedis Apostolicæ, commutatione (quæ commutatio tunc demum de jure rectè fieri censetur, si beneficia regularium nec per Religiosos ejusdem, nec alterius Ordinis provideri possint Tex. & Gloss. in c. inter quatuor s. de Relig. dom. c. possessiones. 10. de Rebus Eccles. non alienandis cap. ratulatum. v. no Clerici vel Monachi) Clericis secularibus jus quæritum est. Regularia verò beneficia sunt, quæ similiter vel ex prima fundatio

datione, vel succedente prescriptione, fundationis commutatione, aut unione seu incorporatione (de qua seq. priv. dicemus) regularibus conferuntur, sicut tradunt Interpp. in c. eum de Beneficio. 5. de Prob. in 6. Garc. de Benef. p. 7. c. 10. Porro quamvis non omnes Capellaniae, seu beneficia in Ecclesijs Monasteriorum fundata hoc ipso beneficia regularia sint, aut per regulares administranda, cum ex voluntate fundatorum dependeat, an pro secularibus, vel Regularibus beneficium fundare velint: Interim quamdiu non apparet de contraria fundatorum intentione, tale beneficium in Monasterio fundatum semper praesumetur regulare. Abb. conf. 50. 2. part. vers. 4. cap. Rebut. in prax. benef. tit. quatuorplex sit beneficium n. 6. Mascardus de Prob. Concl. 172. n. 17. quia non est verisimile quoddam erigens beneficium cum onere legendi missas in Ecclesijs Regularium voluerit ab eo ipsos Regulares excludere, cum potius contra videamus, ab hominibus Religiosorum preces multum desiderari. Quoddam vero aliqui docent, omnia beneficia in dubio praesumi secularia, eod quod S. Petrus fuerit secularis, ineptam rationem merito miramur, cum qualitas beneficiorum ex intentione fundatorum desumenda sit, neque S. Petrus fundaverit omnia beneficia, imo tempore S. Petri nulla fuit beneficiorum divisio, quam primum Dionysius Papa introduxit c. un. causa 13. q. 1. c. pastoralis. De his qua fiunt a Prae. Et Dionysium, qui unus tantum inter Pontifices hujus nominis numeratur, fuisse Graecum Monachum refert Bullarium pag. 8. accedit quod S. Chrysostom. in lib. 3. contra Monach. vita vi sup. dicit, Ecclesiam D. B. I. fuisse initio veluti Monachalem Religionem & Apostolos duxisse vitam religiosam nihil habuisse proprium & vixisse in communi unanimiter in oratione Act. 4. cap. imo emissae Vota Religionis ex Suarezio & alijs probat Tambur. de jure Abb. tom. 1. de p. 2. q. 3. c. 4.

Præterea ut in Monasteriis & Ecclesijs Regularibus fundetur capella seu capellania, ad quam debeat praesentari Clericus secularis non sufficit sola auctoritas Episcopi, sed etiam consensus Abbatis & Conventus requiritur: neque alicui in vitis Monachis potest acquiri jus Patronatus, seu praesentandi Clericos seculares in eorum Ecclesia, ut rectè docet Garc. d. n. 10.

sub n. 37. in fin. quia Episcopus non potest va gravamina, vel onera Religioſi imponere, maxime que eorum Communione puniunt, prout foret, si Clerici seculares eorum voluntatem in Monasterio in aliquo extendere possent c. luminis, cap. 18. q. 1. Dicitur etiam istud notabile est, quod erigens beneficium in Monasterio non solum sit fundator patronus sed etiam ipsum Monasterium debet habere pro Compatrono, tanquam quoddam concessit ut adverte Patron. in c. 1. de Eccl. adif. n. 11. Et enim fundatio seu fundatio aequè est causa juris patronatus, quae dicitur (sive redituum assignatio) vel capellania seu edificatio, & si alius fundaverit, alius decesserit, alius adificaverit, tres erunt quidem beneficium patroni, & nisi aliter inter se convenerint, & ad praesentandum admittentur, & si diversimodum praevalebit is, qui majora vota habuerit, vel paria sint, quem Episcopus elegit. Patron. cap. 1. de jure Patron. n. 6. Barb. in Collat. DD. n. Conc. Triid. 14. de Res. l. 12. n. 16. Dicitur autem de converso Regulares possunt praesentari ad beneficia secularia? hic quoque breviter vestigandum est.

Imprimis conveniunt DD. quod beneficium secularium simplicium, ut Canonatum in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis, nec paucos sint Religioſi iuxta regulam communiter receptam, quod secularia beneficia secularibus regularibus conferenda sunt, nisi consuetudine vel prescriptione aliud introductum sit, & notant Barb. & DD. in c. superius, c. r. sic, & notant Barb. & DD. in c. superius, c. r. sic.

Deinde certum est, quod Religioſi non eligantur in Episcopum, quamvis Ecclesia sit secularis ut expressè habetur in Clem. 1. de Elect. in c. nullus Religioſus. 28. c. e. si Abbat. in c. eod. in 6. idque nonnulli extendunt, ut Religioſus etiam possit eligi in Praetorem seu Praepositum, aut Decanum Ecclesiae Collegiatae secularis. Abb. in c. quod Dns. tom. 1. de jure Monach. n. 1. c. ibidem Zabarella in l. 1. q. 1. de Inst. mor. p. 1. lib. 12. c. 19. q. 13. Lellius de Inst. l. lib. 2. cap. 14. dub. 12. n. 99. Sylv. in Relig. l. 1. c. 4. c. 6.

De beneficijs autem curatis inferioribus licet Parochialibus secularibus magis est dubium

senſio eamque controverſiam jam olim prolixè tractavit Gratianus in *cauſa* 16. q. 2. ubi imprimis multas authoritates pro ſententia negativa adducit, quas deinde incipiendò à c. *Doctos* 21. per contrarias reveſtit, inter quas inſigne eſt illud decretum Bonifacii Papæ reſatum in c. *ſunt nonnulli* 25. ead. cauſa 26. q. 1. in hæc verba: *Sunt nonnulli nullo dogmate ſubi audentiſſimè quidem zelo magis amaritudinis quàm dilectionis inflammati afferentes Monachos quia mundo mortui ſunt & Deo vivunt ſacerdotalis officii potentia indignos neque poenitentiam neque Chriſtianitatem largiri, neque abſolvere poſſe per ſacerdotalis officii divinitus ſibi injunctam poteſtatem: ſed omnino labuntur.* Neque enim B. Benedictus Monachorum Præceptor almiſſicus hujus rei aliquo modo fuit interdictor; ſed eos ſecularium negotiorum medicum expertes fore tantummodo, quod quidem Apoſtolicis documentis, & omnium SS. Patrum inſtitutis non ſolum Monachis, ſed etiam Canonice maxime imperatur. Nos verò ſanctorum Patrum inſtituti exemplis (quibus periculoſiſſimum eſt refragari) credimus à Sacerdotibus Monachis ligandis ſolvendique officium Deo operante dignè adminiſtrari: ſi eos dignè contigerit hoc miniſterio ſublimari. Unde communis eſt DD. ſententia paucis diſſentientibus Religioſos de jure capaces eſſe beneficiorum ſecularium Curatorum & ita ob favorem curæ & utilitatem ſpiritualem animarum, eſſe exceptionem ab illa regula, quod ſecularia beneficia tantum ſecularibus conferenda ſint. per tex. Gloſſ. & Pan. in c. *quod Dei timorem* 5. de ſtatu Monach. Leſſ. & Azor. ad LL. Navar. de ſtatu Monach. conf. 11. & 12. & plures alii quos reſert Tamburin. de jure Abb. tom. 3. diſp. 9. q. 8. n. 4. Garc. de benef. p. 7. c. 10. n. 17. & arguitur ex Conc. Trid. ſ. 14. de Reſor. c. 11. ubi ſpecialiter de Religioſis tranſlatis ab uno ordine ad alium decretum, quod in Monasterio manere debeant, & omnium beneficiorum ſecularium etiam Curatorum incapaces ſint. Unde cum exceptio firmet regulam in caſibus non exceptis, rectè inferitur alios Religioſos non tranſlatos beneficiorum ſecularium curatorum capaces eſſe. Non obſtat c. 2. de ſtatu Mon. quia ſibi Conc. Later. tantum prohibet ne ſinguli Monachi, id eſt, ſine ſocio in Parochiis habitent. Nec etiam c. 1. de capell. Mon. quia

ad evitandam juriſ correctionem explicari poteſt, vel de antiquo ſtatu Monachorum, quando plerique erant Laici converſi, & pauci Sacerdotes, neque ſtudiis eruditæ c. ex multa. de Voto. & in perpetua clauſura vivebant ſicut Chartuſiani; vel quod ſine conſenſu Episcoporum populus per Monachum regi non debeat. Gloſſ. in eod. c. 1. Ratio autem eſt, quia utique non eſt inconſuetudine, ut quod Religioſi per exercitia ſpiritualia & ſtudia literaria in Monasterio didicerunt, de eodem etiam alios inſtuant, juxta illud Matth. 5. qui fecerit, & docuerit hic magnus vocabitur in regno Cælorum. & ſi eſſe Hieronymo in c. ſic vive 26. cauſa & c. ſeq. 26. q. 1. multo tempore diſcendum eſt, quod poſtmodum doceatur, nec prius Magiſter eſſe debeat quàm Diſcipulus, camque ob cauſam lata eſt ſinctorum Conc. Trid. ſ. 23. de Reſ. c. 11. & ſeq. de interſtitio temporum (neque enim intra quadranteſ annorum facile relinquantur mores ſæculi & vitia) bonis moribus & probitate ordinandi obſervandis. Sanè non parum expectandum eſt à Religioſo, circa doctrinam Chriſtianam conſolationem & inſtructionem fidelium præſertim in mortis articulo, qui per multos annos à vitio ſæculi purgatus, nonnunquam à puero inter mera pietatis exercitia, ac ſanctas meditationes nutritus eſt. Sunt quidem non pauci ex Recentioribus qui dicunt, per quandam novam conſtitutionem Gregor. XIII. item per declarationem Cardinalium obtentum eſſe, ut Religioſi abſque diſpenſatione ſed Apoſt. non poſſint ad curata beneficia ſecularia promoveri, ut docet Garc. Sanch. & Gonzalez apud Tambur. d. l. ſed idem Tamburin. in d. q. 8. n. 11. & ſeq. dictam conſtitutionem Gregor. XIII. nunquam fuiſſe ulu receptam teſtatur, dum poſt eam contrarium prædicatum & per Rotam diſcuſum, atque per Cardinales declaratum fuerit.

Verùm generaliter circa promotionem Religioſorum ad Parochias, quidam vir prudens conſuluit duo eſſe animadvertenda 1. ne ad Parochias exponantur illi, qui indiſciplinatis moribus ſunt, & in Monasterio contineri nequeunt qui enim domui ſuæ præſſe neſcit quomodo Eccleſia Dei diligentiam habebit 1. ad Tim. 3. per tales enim, aſebat ille, qui jam habita occasione quæ data eſt portarunt, ſcandalizantur Parochiani, Prælatorum conſcientiæ onerantur, 11

Monasteriorum & Religionis fama gravatur, 2. ut ii qui in Parochiis collocantur si fieri possit cum socio sui ordinis sint c. 2. *Ch. 5. de statu Monach.* & non in perpetuum ibidem relinquuntur, sed ne nimis saecularibus curis & negotiis immergantur, quandoque pro renovatione spiritus ad Monasterium revocentur, alio interim substituto. Hinc quorundam Episcoporum stilus ut Religiosi praesentati ad Parochias non inveniuntur absolute sicut Clerici saeculares, sed ad clausula: *salva tui Praeulatus revocatione*, quod Consilium an expediat vel qualiter in usum deducendum sit, Praelatorum iudicio relinquitur.

Dices, ergo tali casu alterabitur qualitas beneficii, & Rector non erit perpetuus, sed potius temporalis vicarius ad nutum amovibilis & qz. in primis consuetudinem alicujus diocesis multum posse mutare circa ordinarias regulas beneficiorum, quae nec ex jure naturali nec divino sunt, si ita videatur exigere salus animarum. Deinde non obstante illa clausula vel potestate Abbatis revocandi Religiosum ex Parochia, adhuc Religiosus censetur Parochus & quidem perpetuus, sicut enim non minus Clericus saecularis est Parochus perpetuus, quam vis ex positaeo Parochiam resignare, vel ea ob certas causas privari valeat, ita plane Religiosus erit Parochus perpetuus licet possit ex causa revocari, vel certe ipse, aut Praelatus ejus loco (utpote in quem tota Religiosi voluntas collata censetur) Parochiam resignet.

PRIVILEGIUM XLVI.

In Parochiis Monasterio pleno iure incorporatis potest exponi Vicarius ad nutum Praelati amovibilis.

Ultra quidem Parochiae diversis Monasteriis unita & incorporata sunt; non tamen omnes eodem modo & jure, nam quaedam sunt unitae quoad temporalia tantum, quaedam vero pleno jure.

De unione quoad temporalia.

1. Quando dicatur unio quoad temporalia.
2. Praesentatio de jure debet fieri à Praelato cum consensu capituli.
3. Patronus Ecclesiasticus tantum praesentat nuntium, Laicus potest plures.
4. Qualiter fiat consensus in Ecclesiis parochialibus.
5. Patronus Ecclesiasticus habet in marij ad praesentandum, Laicus quantum.
6. Patronus litigantibus currit tempus.
7. Litis pendente super praesentatione praesentatio sufficit.
8. Laicus potest donare sui patronatum Monasterio.
9. Quibus aliis modis Monasterium acquirat sui patronatus.
10. In patronatu à Laico perquisito ad Monasterium fit Ecclesiasticum.
11. Quid sit ex pluribus Patronis Laicis unum unum sui sui donaverit Ecclesiae.

Hec unio cum censetur facta, quando decimae vel alii reditus Parochiae sint allegati Monasterio sed jus instituti Rectoris beneficii pertinet ad Episcopum, solo iure pertinenti ipsi Monasterio relicto, & de hac incorporatione loquitur *et sane causa* 16. q. 2. ubi dicitur quod tales Parochiae cum consensu Abbatis Scotorum Episcopus committere debet, quae populi quidem cura Episcopi rationem reddat, Abbati vero pro rebus temporalibus ad Monasterium pertinentibus, subjectioem debent exhibere.

Quod si pars tantum decimarum fuerit in certa Parochia Monasterio data sine parte pertinenti vel etiam praesentandi, tunc potest de membratio beneficii quam annis censetur, exponi Praelato circa Parochialia aliquid jus competet. *Garc. de benef. p. 12. c. 2. n. 4.*

Ponit circa sui praesentandi seu patronatus Monasterii competens aliqua brevis enumeratio sunt. I. Si jus praesentandi competat Monasterio vel Collegio, tunc Praelatus sine contentione majoris partis capituli aliquem praesentare non potest, nisi aliqua consuetudine vel privilegio ne aut privilegio aliud obtentum sit, *et in quibusdam* 6. *De his, quae sunt à Prael.*